

Райкова Тетяна

к. фарм.н., доцент

Зарічна Тамара

к. фарм.н., доцент

Рижов Олексій

доктор фарм.н., професор

Запорізький державний медичний університет

м. Запоріжжя

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Особливості фармацевтичної діяльності передбачають виконання соціальних завдань з забезпечення населення та лікувально – профілактичних закладів лікарськими засобами та виробами медичного призначення. Тому спеціалісти фармації повинні бути не тільки компетентними професіоналами, а, насамперед, мати високу громадянську спрямованість так як спілкуються з непростими споживачами, а споживачами, які потребують фармацевтичної допомоги і прагнуть отримати її саме від працівника аптеки.

Формування професійної спрямованості майбутнього спеціаліста повинно починатися ще в період навчання у школі, коли майбутні абітурієнти прагнуть обрати спеціальність у сфері фармації. Подальше громадянське становлення та соціалізація повинні розвиватися під час навчання та самоосвіти.

Об'єктом дослідження є особистість та її активна взаємодія із соціальним середовищем, яке має суттєве значення для особистості, її соціалізації та громадянського становлення у системі фармації та її комунікацій. Оскільки головним, системо утворюючим, є відношення до хворих, колег провізорів, лікарів, то стати особистістю означає зайняти певну життєву, між особову моральну позицію, у достатній мірі усвідомлювати її і нести за неї відповідальність, утверджуючи своїми професійними вчинками.

Аналізуючи доступну літературу, нами було зазначено, що поняття особистість вживається у таких значеннях: людина, яка має свідомість і людина, яка досягла певного рівня розвитку. Такий рівень характеризується наявністю у людини власних поглядів, моральних вимог і оцінок, які роблять її відносно стійкою і незалежною від чужих її власним переконанням впливів [1, 6]. Та конкретна людина з погляду її культури, особливостей характеру, поведінки і т. ін.; індивідуальність, особа [5].

Виходячи з тлумачень поняття особистість та ті поняття, які її описують, представлені у двох аспектах – психологічному та педагогічному [4].

Психологічний аспект формування громадянської спрямованості особистості передбачає вивчення сутності психологічних явищ життя особистості, її психологічних властивостей, вікових особливостей. Тоді як у педагогічному аспекті, особистість розглядається як суб'єкт і об'єкт навчання та виховання. Саме тут акцентується увага на можливостях особистості у самопізнанні та пізнанні світу, на розвитку її творчих можливостей та здібностей.

Формою існування особистості є її розвиток, який відбувається на всіх етапах життєвого циклу. Розвиток особистості є сукупністю прийомів і способів соціального впливу на індивіда, метою якого є створення у нього системи певних соціальних цінностей, установок, світогляду, виховання моральних та громадянських якостей. Залежно від рушійних сил виокремлюють такі види розвитку і формування особистості: стихійний, цілеспрямований, саморозвиток і само формування [6].

Головним соціальним процесом, через який здійснюється взаємодія між особистістю та суспільством, є процес соціалізації. Соціалізація — процес інтеграції індивіда в суспільство, у різноманітні типи соціальних спільнот (група, соціальний інститут, соціальна організація) шляхом засвоєння ним елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються соціально значущі риси особистості [2,3]. Процес засвоєння людиною певної системи знань, норм і цінностей, які дозволяють їй функціонувати як повноправний член суспільства; включає як цілеспрямований вплив на особистість (виховання), так і стихійні, спонтанні процеси, що впливають на її формування; вивчається філософією, психологією, соціальною психологією, соціологією, історією та етнографією, педагогікою, теологією [5].

Важливою сферою соціалізації особистості та її громадянського становлення є спілкування. Це складний процес встановлення і розвитку контактів між людьми, обумовлений потребами у спільній діяльності, який включає в себе обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, взаємне сприйняття і розуміння [1,6].

Ще однією сферою формування громадянської спрямованості особистості є розвиток її самосвідомості. Без самосвідомості, як зазначає В.Москаленко, не може здійснюватись ні пізнання людиною соціального світу, ні соціальне самовизначення її в ньому [2]. На цій основі усвідомлюється рівень знань, досвіду і характер можливостей, які є базою для вироблення принципів пізнавальної і практичної діяльності, життєвої позиції, постановки життєвих цілей і способів їх здійснення.

Саме тут важливого значення набуває самовиховання особистості, де суб'єктом і об'єктом виховання є одна і та ж людина. Це самостійна, цілеспрямована, систематична робота людини, спрямована на формування і розвиток своїх кращих, соціально цінних якостей і усунення недоліків, яка здійснюється з метою максимальної самореалізації [3,6].

Самореалізація та самоутвердження особистості здійснюється у процесі діяльності. Провідну роль у процесі соціалізації та громадянського становлення особистості спеціаліста фармації відіграють професійне навчання, підвищення кваліфікації, спеціалізація, самоосвіта, виховання та самовиховання, які спрямовані на її удосконалення, самореалізацію, вироблення поглядів, переконань, життєвих цілей, шляхів і способів їх здійснення, формування соціальних якостей та громадянської позиції [1,5,6].

Отже, особистість, спеціаліст системи фармації, у процесі навчання, підвищення кваліфікації, реалізації своїх знань та опиту набуває ряд соціальних та громадянських якостей, у нього формується тип соціального мислення, система соціальних установок, громадянська позиція. Світогляд, знання, почуття, моральні установки та життєвий досвід для нього є тим ґрунтом, на якому формуються переконання. А наявність певних

переконань свідчить, що вона впевнена у своїй правоті, свідомо обрала свій життєвий шлях, займає активну громадянську позицію, розуміє суть та наслідки своєї професійної діяльності, поведінки та вчинків. Вона не байдужа до людей, які звертаються за допомогою в скрутні для себе моменти, завжди знайде і добре слово і допоможе розібратися з тією інформацією, яка, інколи, заважає пацієнтам і може нашкодити здоров'ю.

Список використаних джерел

1. Короткий курс лекцій з дисципліни «Психологія і педагогіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studme.com.ua/158407205402/psihologiya/psihologiya_i_pedagogika.htm. – Назва з екрану.
2. Москаленко, В. Проблема виховання в контексті соціалізації особистості [Текст] / В.Москаленко // Соціальна психологія. – 2005. – № 2. – С. 3–17.
3. Соціологія. Матеріали з навчального предмету «Соціологія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/category/40/71/46/> – Назва з екрану.
4. Сухомлинська, О. Проблеми розвитку особистості в історичному контексті психології та педагогіки [Текст] / О. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2005. – № 1. – С. 41–45.
5. Тлумачний СЛОВНИКУКРАЇНСЬКОЇ МОВИ онлайн/енциклопедичний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eslovnyk.com>. – Назва з екрану.
6. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : Навч. посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — 528 с.

